

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiin, în 21 Decembre, 1887.

Situațiunea grea europeană ne a atras cu totul atențiunea dela lucrurile, cari se petrec în statul nostru, în mijlocul nostru, și cari mult ne împedecă în năsuințele noastre spre desvoltare în direcțiune sănătoasă, după cum cere firea naturală a acestei desvoltări, dacă voim ca ea să fie sănătoasă. Situațiunea în nimica nu este mai luminată acuma, ca înaintea sêrbătorilor bisericeii apusene, din contră ea este cu mult mai critică. Cu toate acestea unele aparințe în viața internă a statului nostru ne face să ne întoarcem privirile dela cestiunea europeană încordată la afacerile noastre interne, cari încă nu trebuiesc neglitate cu totul.

Dela introducerea dualismului încoace toate cercurile mai de influințe unguresci par a fi cuprinse de amețală, încât nu mai pot da pept cu curentul chemat a maghiarisa suprafața pământului de sub coroana Sântului Stefan.

Pas de pas s'a călcat drepturile nemaghiarilor din această patrie, și curentul bolnăvicios a căutat să se îmbrace în formele legale constituționale.

Am vădut cum s'a eludat consecvent articolul de lege XLIV din anul 1868 despre egala îndreptărire a naționalităților cu privire la folosirea limbii lor în justiție.

Am vădut, pe ce cale s'a făcut noua arondare a comitatelor, cum s'a regulat cercurile electorale în Transilvania, supunându-se unui alt cens în ce privește dreptul electoral activ și passiv al cetățenilor.

Am vădut excepționalele măsuri, luate în mai multe direcțiuni contra bisericeii noastre ortodoxe-orientale în special, și în general contra unor confesiuni, cari au credincioși, cărora le place a lăuda pe Dumnezeu în limba lor maternă, care nu este cea maghiară.

Am vădut, decretându-se articolul de lege XVIII din 1879, prin care s'a introdus limba maghiară ca studiu obligat în scoalele populare, și legea s'a decretat cu putere retroactivă pe câți-va ani față cu învățatorii cei bătrâni.

Am vădut ca să nu mai înșirăm alte gravamene, — comedia introdusă cu maghiarisarea numelor, cu maghiarisarea numelor românesci, denaturate prin scrierea cu ortografia ungurească, am vădut barbarismele provenite din maghiarisarea numirilor străine și nu odată ne am ridicat cuvântul contra denaturării numelor românesci, accentuând în general și denaturarea numelor străine, pe cari toată lumea le

scrie în ortografia limbii respective, numai unguirii schimonosite în ortografia lor.

Cu deosebire făceau esces de zel în direcțiunea aceasta, și mai fac încă și în ziua de astăzi direcțiunile gimnasiilor de stat, cari sunt frecventate de români și abuzul merge așa de departe, încât numele românesci sunt cu totul denaturate, așa că este măiestrie a le mai cunoaște.

Contra maniei de a scrie numele străine în ortografia ungurească s'a născut în timpul din urmă o reacțiune, despre care încă nu putem țice, că va și cuceri ceva teren.

În diariul „Egyetértés“, numărul dela 18/30 a lunei curgătoare, cunoscutul anteluptătoriu al partidei Kosuthiste, Hélfy Ignác, publică o foită sub numirea: **Șovinism limbistic**, în care condamnă direcțiunea împămîntenită de a scrie numele străine în ortografie ungurească, și nu fără cuvânt țice, că dacă „Boccaccio“, Chateaubriand“, „La Rochefoucauld“ se vor scrie: *Bokácsó, Sátóbríán și Lároshukó* atunci nime nu va mai scî cine anume sunt sau au fost acești oameni. De acest soi de profanări noi am putea înșira cu sutele, o am și făcut aceasta, și fără rezultatul dorit, căci maghiarisarea numelor de famlii și comune românesci nouă nu ni se pare a fi un lucru de caprițiu al unor țiaristi, ci un punct din programa cea mare, cu care trebuie să ne facem seama, căci pentru realizarea ei lucră toată suflarea ungurească, anume s'a constituit prețutindenea în reuniuni, cărora le-a dat făimosul nume: reuniuni culturale.

Reacțiunea ce e drept e îndreptată contra acestora, cari falsifică cuvintele franceze, numai pe aceia e supărat domnul Hélfy, și ne spune cum a învățat el limba franceză, pe timpul când cuvintele franceze nu se scriau în ortografia ungurească.

Cumcă contra direcțiunii de a se maghiarisa toate lucrurile de pe globul Ungariei nu va lua pozițiune nici acest apostol al purismului în limba ungurească, despre aceasta ne convinge însuși în citata foită, unde scrie de încheere: „Se nu maghiarisăm ortografia limbilor străine, căci aceasta nu este chemarea noastră, și nici nu este în aceasta nici un patriotism. **Avem noi destule de maghiarisat aici la noi. Fie-ne destul atăta.**“

Așa închee dl Hélfy.

Reacțiunea deci deocamdată nu ne privește pe noi.

Sesperăm însă timpuri mai bune, mângăere având în conștiința, că tot începutul este greu.

FOIȚA.

Fermecul Crăciunului.

(Din germanesce, după Rudolf Baumbach)

Soarele voia să se tragă la odichnă. Se încerca însă să mai aurească odată vîrfurile turnurilor și coperișelor, dar vădend că ați zădarnică i ar fi truda, se ascunse repede după un nuor cenușiu. Stelele isolate se iviau la ferestrele lor, dar negura, ce venia de preste dealuri la nimici pofta, deci și închiseră ferestrele și merseră să se culce. Lucirea lor ar fi și fost superfluă, că dintr'odată fuseră aprinse mii de mii de luminări, de cătră oameni voioși, prin cari iluminară noaptea de Decembre. Crăciunul, timpul bucuriei, a venit, și o mulțime de ingeri nevăduți umblau fantastic pe stradele și ulicioarele cetății eterne, aducend bucurie.

Dar și ființe cu carne și oase și cu obrajii roșii de frig tumultau stradele. Cele mai multe purtau câte un obiect învălțat cu îngrijire, care mai târziu, când va fi sub brădetele iluminat, va fi salutat cu strigăte de bucurie. Toți au grabă în seara asta. Nici o grupă de servitoare vorbărețe nu mai împedecă unda mergătorilor și dacă din întemplantare se întâlnesc doi cunoscuți, trec repede unul pe lângă

altul, salutându-se în treacăt. Îndată va fi liniște pre strade, ușile prăvăliilor se închid și ferestrele locuințelor se luminează. Ici și colea se aude strigătul de bucurie al copiilor din interiorul caselor, și pășitorii de noapte pășesc tropotind pe trotuarul stradelor.

Pe poarta unui bătrân patrician intră un om înalt, care poartă o pălărie lată și o manta lungă. Un pudel alb îl urmează. După ce ajunge în redicătura (catul) primă, deschise o ușă, pe a cărei firmă sta numele unui artist vestit, și preste câte-va secunde intră în chilia de locuit iluminată palid de o lampă. Un mărtan sur, uriaș se ridică a lene de pe perina, ce era lângă cuptor și salută pe stăpânul seu, torcându-i în giur și frecându-se de picioarele lui. Apoi complimentă în asemenea mod pe pudel și se aședă earăși pe perina sa. Pudelui și mărtanul se cunosceau de mult și trăiră la olaltă nu ca mîța cu canele, ci ca doi bravi camerași, cari umblară în scoale la olaltă.

Omul depuse pălăria și mantaua și se apropiă de fereastă. În casa de preste drum flăcărau luminuțele pomului de Crăciun și umbra copiilor și a oamenilor celor mari se desemna pe perdeaua trasă. Lung privi omul la fereasta iluminată, apoi se înturnă dela ea, se sterse cu mîna la ochi și țice singur în sine: „Eu sunt singur.“

Revista politică.

Scirile, ce ne vin din Viena, anunță, că dietele provinciale din partea cealaltă a monarchiei noastre afară de cea din Austria inferioară, și-au început, activitatea. Până în 9 Ianuarie n. se crede, că parlamentul din Austria inferioară își va isprăvi lucrările, tot așa și cele mai multe diete din țările de dincolo de Laita. Mai mult promit a rămănea întrunite dietele din Boemia și Galiția, și se crede, că aceasta din urmă abia își va fini lucrările până la deschiderea „Reichsratului“, care e în perspectivă a se dechide în 24 Ianuarie n.

Cestiunea țilei este încă tot încurcată. Împertășirile de până acum vestesc, că nu s'a produs încă nici cea mai mică schimbare în situațiune. În timpul mai din urmă însă se observă o mișcare de tot favorabilă pentru manșinerea păcii și aceasta mișcare se atribuie cu deosebire ca provenită chiar din partea capetelor încoronate.

Astfel în țilele trecute contele Petru Schuwloff a avut o lungă audiență la împăratul Wilhelm al Germaniei, și aceasta se privește de un semn favorabil, deoarece Petru Schuwloff, fratele ambasadorului rus din Berlin, e recunoscut de un amic al păcii și de simbol al bunelor relațiuni dintre Germania și Rusia. Țarul Rusiei încă a primit în audiență pe generalul german Schweinitz, care e ambasador în Petersburg. Generalul Schweinitz a petrecut mai mult timp în Berlin și întorcendu-se la Petersburg, se țice, că a predat țarului o scrisoare a împăratului german. Tot astfel vestitul diplomat engles lordul Churchill încă a călătorit în țilele trecute la Petersburg. Călătoria e adusă în combinare cu situațiunea esternă, și i se atribuie o deosebită importanță. Lordul voesce să studieze bine situațiunea, ca să poată da direcțiune afacerilor engleze.

Vorbind de situațiunea politică diarul „Kreutz-Ztg“ din Berlin ne surprinde cu un articol caracteristic în felul lui. În Viena nu știu apreția lucrurile, țice numita foaie. Deși vienesii sunt de părere, că cestiunea unui războiu s'a aplanat, lucrul nu stă toemai așa, pregătirile rusesci n'au încetat, ele se continuă ca și până acuma. Dela o casă de bani din Antwerpen a primit acest jurnal scirea, că Rusia a încercat să facă un împrumut de 700 milioane la un cunsorțiu franceso-belgico-holandez, dar a fost respinsă deoarece bărbații de finanță holandez și belgieni, necunoscend „politica cea încurcată“ a Rusiei n'au voit să-i acoarde nici împrumuturi mai mici.

Pudelui ca și când ar fi voit a-i răspunde, se apropie de el, îi adie mîna cea caldă cu nasul lui cel rece, dar stăpânul seu nu băgă de samă. „Eu sunt singur“, repetă el. Apoi se aședă pe un scaun și se gîndi și resgîndi.

Nu erau acele icoanele vesele, ce i se reprezentau în singurătatea sa: o copilărie tristă, o junie plină de muncă obositoare, înșelări și amăgiri de toată natura. Onoarea și binele i-au fost în fine partea, dar în timp de lipsă s'au fost desvătă a se bucura. Juneta i era trecută, pe pîrul lui întunecat se sloboșia bruma tomatnică — și el era singur.

Cum sta el așa îngădurat, auzi aproape de sine vorbele: „Cumetre, putem povesti o leacă? dl doarme.“

„Bucuros“, răsună răspunsul, începe tu.

„Acesta e cățelul și mărtanul meu“, își țice domnul, și eu visez. Adevărat, că în noaptea de Crăciun capeta animalele darul vorbirei; aceasta am auzit-o adese în tinerețele mele. Numai de nu m'a-și descepta, până voi auzi, ce au acestia de a-și împertăși.“

„Prietine mărtan“, începu cățelul, „scii tu că de o leacă de vreme nu mi mai place de stăpânul? El me dă uitărei. Că nu m'o tuns astăvară, treacădu-căse, i o ert, dar me doare grozav, că serviciile mele nu le mai bagă în samă.“

Tot așa de caracteristic în espunerile ssle este și „Nemzet,” carele într'un articol, void a răspunde la întrebarea: *pace sau rebel*, face următoarele aprecieri: Pe baza unor informațiuni sigure se poate afirma cu cea mai bună credință, că cei mai esperti factori din armata germană vorbesc pentru începerea rebelului, pentru ca să se pună odată capăt planurilor, ce le urmăresce Rusia. Acești factori importanți nu vor să știe și nu se tem de vr'un atac din partea Franciei și vorbesc ca siguri de succesul, ce-l vor avea în campania contra Rusiei. Se poate afirma, că de n'ar fi Bismarck cu cuvântul seu hotărâtor pentru pace, armata germană de mult ar fi pe câmpul de războiu bine înțeles, în unire cu a noastră și cu armata italiană, luptând contra Rusiei și a aliatului ei, dacă are vre-unul.

Încercările Spaniei d'a se ridica la rangul de mare putere n'au rămas fără rezultat. Acest titlu l-a recunoscut mai întâiu Germania, Austria și Anglita. Aceasta atitudine încă se aduce în legătură cu cestiunea țilei, void adică puterile, cari nisuesc pentru menținerea păcii, a trage și pe acest stat pe partea lor. Spania ș'a ridicat acum legațiunile din Roma, Viena, Berlin și Londra la rangul de ambasade, și manține aceiași titulari, cari vor purta titlul de ambasadori. Anglita, Germania și Austria nu vor schimba nici ele pe titularii vechilor legațiuni la Madrid, cari vor fi transformate în o ambasadă.

În Belgradul Sârbiei luptele dintre liberali și radicali au devenit în timpul din urmă de tot vehemente. Partida radicală a silit pe ministrul de interne a-și da demisiunea și fiind-că o împăcare între aceste două partide a fost imposibilă, ministrul președinte, Ristici, a predat în numele cabinetului regelui demisiunea; astfel dar Sârbia ear pățimesce de o crasă ministerială. Regele a primit demisiunea, cu toate că după cum anunță scirile oficiale, s'a străduit a aplana lucrurile, pentru ca să nu fie silită scupcina a se disolva mai înainte de ce s'ar fi votat bugetul și împrumuturile.

După telegramele sosite din Sofia, în 29 Dec. n. s'a închis sobrania prin principele Ferdinand cu aceeași ceremonie, cu care ea a fost deschisă. În cuvântul de închidere se exprimă mulțumita principelui pentru zelul desvoltat de membrii sobraniei, cari știu apăra independența și drepturile Bulgariei. Principele atât la intrare, cât și când a părăsit adunarea, a fost întimpinat de frenetice și nesfârșite urări.

Cântul în învățământul educativ.*)

Publicăm acest tractat al dlui profesor gimnazial din Năsăud Gregoriu Pletos, după revista „George Lazar,” cu atât mai vârtos, că cu aceasta temă ne-am ocupat și noi în vr'o doi Nri.

De un timp încoace sunt foarte dese bănuelile, cumcă învățământul actual și scoala de astăzi, nu corespond așteptărilor, cari se cer de la ele. Aceste bănueli se ridică mai cu seamă asupra unor două categorii de scoale: asupra scoalei populare elementare și asupra scoalelor secundare. Ele provin parte de la oameni, cari se țin a fi competenți, parte de la necompetenți. — Cei dintâiu, crescuți în ideile trecutului mai fericit, — pe când din lipsa de cărturari, cu puțină carte puteau ajunge, ca să trăească în tignă după condeul și învățătura lor — și necunosători de adevărata pro-

*) Discurs introductiv, rostit la cursul supletoriu de cânt, ținut cu învățătorii „Reuniunii Mariane” din districtul Năsăud în Transilvania de G. P.

„Da”, răspuse mărtanul, „el nu mai e cel de odată. Gândesce-te numai, eri a uitat cu totul de a-mi da dejunul. În fine, la bătrânețele mele voi fi silit a șoreci. Aceasta ar fi trist.”

„Sci ce, cumetre,” dișe cățelul, „ce ar fi mai bun pentru noi și pentru el? Dacă ne am căpăta noi o doamnă în casă, care se țină dreptate și ordine.”

„Au!” dișe mărtanul, „aceasta este o afacere, care cere gândire. Prietini, care și i-au câștigat stăpânul încă de când era calfă, nu vor fi bineveduți de stăpâna. Amândoi am trecut de ameață și spre seară. Dacă tinera stăpână ni ar da pe ușă afară, ce ar fi atunci cumetre?”

„Eu știu una, care de bună samă așa ceva nu ar face,” dișe cățelul, „și tu încă o cunosci.”

Mărtanul privi cu atențiune la o iconiță de pe perete. Era un cap de damă cu nescari ochi întunecați, copilăresci. „Despre aceasta gândesci doară?”

„Da, dișe cățelul, aceasta ar fi doamnă de noi. Mie mi a cădut foarte dragă, știu eu de ce, și ție încă nu ți e urită, căci eu am vedut cu ochii mei, cum ți-a dat un tănieraș plin de lapte, când pândiai să prinzi vrăbii în fereastra ei. Apoi domnul nostru . . .

„Ii place de el, dișe mărtanul, aceasta o știu eu. Căci când stă ea în fereastră de coase, și stăpânul merge preste drum, atunci ea își încovoie gruma-

blemă a acestor două categorii de scole, nu află destulă pornire practică în învățământul de astăzi. Cei de al doilea — și aceasta este masa poporului necărturariu, nu află destulă mulțămire pentru jertfele întru susținerea scoalei și îngrijirea pentru creșterea copiilor lor. Înțeleg, că nu sunt aduși de cătră copii lor cărturari în poziție ca să nu le pară rău, că i poartă la școală. Și toate acestea le atribuiesc scoalei.

Dar în parte, cel puțin, cești din urmă pot să aibă dreptate. Căci dacă un băiat, care a urmat dela 6—12 ani cursul într'o școală primară și încă doi ani în școala de re-peșire; mai adauge apoi cursul pentru adulți, totuși părăsind școala, după un an ori doi nu este în stare a-și iscăli numele, a ceti o citație, a face un calcul simplu, a cânta un glas în biserică, ori a ceti din apostol ori cazanie, — pentru acela timpul de școală este timp pierdut, și școala actuală poartă la aceasta, vină parțială.

Vina aceasta provine de acolo, căci învățătorimea pune prea mare pond pe partea teoretică a învățământului, și din cauza comodității, perde din vedere, că școalele aceste sunt instituite de educațiune, perde din vedere, că problema învățământului educativ este deșeptarea interesului multilateral; perde din vedere mai departe postulatul pedagogic, că „deșeptarea și desvoltarea acestui interes trebuie să fie astfel întocmite, încât interesul să devină aplicabil în pracsă și motiv pentru năsuințele din viață.

A ajuta din o parte acestor neajunsuri, cred eu, că a fost intențiunea despărțământului local din „Reuniunea mariană,” când a luat concludul a inactiva pentru acum un curs supletoriu asupra unui obiect, care singur are cea mai pronunțată pornire practică, „cântul.” Si a fost un pas foarte prudent din partea autorității superioare școlare, că nu a zădărnicit această năsuință. Neajunsurile se vor ajuta, când în predarea acestui obiect se va ajunge la o uniformitate oare-care între învățătorii noștri și se va stabili un metod rațional pentru predarea lui. A stabili această uniformitate este merit cursul present. Referatul asupra părții teoretice, mi s'a incredințat mie. Măgulit de această încredere, ve rog să studiem împreună:

1. Care este poziția cântului între obiectele învățământului educativ?
2. De ce însemnătate pedagogică este?
3. Care este procedura metodică pentru predarea lui?

I.

Pedagogia științifică în partea sa didactică face deosebire între învățământul educativ și cel special, și pe cel dintâiu îl face problemă a scoalelor de educațiune, ear pe al doilea al scoalelor speciali. Problema celui dintâiu este a procura o cultură generală, a celui de al doilea o cultură specială. Și această problemă, școalele de educațiune o resolvă prin aceea, că nu se mărginesc numai la un fel de cunoștințe ori desterități, dândule astfel oare-care preferință în contul altora, ci au în vedere pe întreg omul după toate trebuințele și după toate referințele lui. Ca rezultat al acestei lucrări, nu se cere a arăta altceva, decât numai un interes multilateral, care să devină motiv pentru voință și lucrări. Și ce este acel interes?

Cuvântul interes are mai multe înțelesuri, și acestea provin de la terenul de întrebuițare a noțiunii. În sens pedagogic, această noțiune este dintre cele mai nouă, de oare-ce ea a intrat pe arena educațiunii deodată cu acel sistem pedagogic, care basează pe realitatea acelei ființe asupra cărei se estinde educațiunea, anume are în vedere latura psihică și etică a omului.

Așa și cu privire la învățământ este o cerință neapărată, ca instrucțiunea să fie interesantă. Această notă însă privește numai ușurătatea apropierei materialului din partea elevului și interesul este numai receptiv. Interesul pedagogic educativ însă merge mai departe, căci deoparte caută nu numai a ține capitalul de cunoștințe câștigate, dar și a-l înmulți prin aceea, că caută a le aduce la valoare, a le

„Da”, răspuse mărtanul, „el nu mai e cel de odată. Gândesce-te numai, eri a uitat cu totul de a-mi da dejunul. În fine, la bătrânețele mele voi fi silit a șoreci. Aceasta ar fi trist.”

„Sci ce, cumetre,” dișe cățelul, „ce ar fi mai bun pentru noi și pentru el? Dacă ne am căpăta noi o doamnă în casă, care se țină dreptate și ordine.”

„Au!” dișe mărtanul, „aceasta este o afacere, care cere gândire. Prietini, care și i-au câștigat stăpânul încă de când era calfă, nu vor fi bineveduți de stăpâna. Amândoi am trecut de ameață și spre seară. Dacă tinera stăpână ni ar da pe ușă afară, ce ar fi atunci cumetre?”

„Eu știu una, care de bună samă așa ceva nu ar face,” dișe cățelul, „și tu încă o cunosci.”

Mărtanul privi cu atențiune la o iconiță de pe perete. Era un cap de damă cu nescari ochi întunecați, copilăresci. „Despre aceasta gândesci doară?”

„Da, dișe cățelul, aceasta ar fi doamnă de noi. Mie mi a cădut foarte dragă, știu eu de ce, și ție încă nu ți e urită, căci eu am vedut cu ochii mei, cum ți-a dat un tănieraș plin de lapte, când pândiai să prinzi vrăbii în fereastra ei. Apoi domnul nostru . . .

„Ii place de el, dișe mărtanul, aceasta o știu eu. Căci când stă ea în fereastră de coase, și stăpânul merge preste drum, atunci ea își încovoie gruma-

îmbogăți după măsura înrudirei și necului dintre ele. Este deci „aceea stare sufletească a unei persoane, în puterea căreia aceasta nu numai are plăcere în ocupațiunea cu un obiect oare-care, dară este și stimulată a se ocupa și mai departe cu densus în mod independent.”

Atributurile cardinali a le acestui felu de interes sunt: că el se fie nemijlocit și multilateral. Interesul nemijlocit lucră numai din aplicarea curată pentru obiect și își află mulțămirea în însăși această ocaziune. În interesul multilateral a afla elevul scut puternic contra diverselor poftes, pasiuni și rătăcirii, cari provin din neocupațiune.

Dar se știe, sau de nu, experiența noastră învățătorească ne spune, că elevul nu întră în școală fără de oare-care cunoștințe. Și de unde le are aceste? Două sunt numai izvoarele: „experiența elevului” și „societatea.” Din aceste două izvoare își trage elevul toată bogăția și tot cercul cunoștințelor sale. Învățământul are numai a se pune pe acest punct de vedere, acesta a-l modifica după cerințele pedagogice și al îmbogăți. Dar și învățământul tot numai din aceste două izvoare își va lua materialul seu. Acest material de învățământ se poate reduce la două grupe: „cunoștințe” și „desterități,” și în considerarea acestora va năsuși a rezolva problema educațiunii, conducând spre idealul perfecțiunii.

Acest ideal al perfecțiunii se compune din trei elemente: adevăr, bun și frumos. Vor fi dar a se produce, fie pe cale mijlocită ori nemijlocită în elev atari stări, pe care le pretinde scopul educațiunii. Anume: luminarea miștii pentru cunoașterea adevărului, prin deșeptarea interesului empiric și speculativ; determinarea și cultivarea voinții pentru lucrarea bunului prin deșeptarea interesului etic, simpatic și religios; și cultivarea simțământului pentru gustarea frumosului prin deșeptarea și promovarea interesului estetic.

Ca rezultat al lucrării celei din urmă se înseamnă așa numita cultură estetică. Conținutul culturii estetice se compune din toate acelea lucrări, cari desvoltă în elevi simțământul spre ideile mărețe ale frumosului, însoțite de năsuința de a descoperi aceea și în forme esterne atât prin fapte cât și prin cuvinte.

Cultura estetică este întregirea culturii morale și intelectuale și ea se procură mai cu seamă prin așa numitele desterități. Terenul seu este cu preferință grupa artelor. Un obicei vechiu deosebesce trei grupe de arte: plastice, tonice și mimico-chinetice sau de mișcare. Toate artele se consideră ca aplicarea practică a acelor grupe de obiecte de învățământ, cari se numesc desterități și cari sunt caligrafia, desenul, gimnastica, muzica și cântul. Dar tot acestea sunt și mijloacele educative ale culturii estetice.

Eată dar poziția cântului între obiectele învățământului educativ. El completează din sfera artelor tonice cultura estetică, îi dă o formă înălțătoare, idealizează pe om din pulberea trebuințelor țilnice.

Pentru legătura, ce o are cu celelalte obiecte, cântului îi compete un loc însemnat în organismul instrucțiunii, și fără de el aceasta ar fi defectuoasă. Acest defect s'au încercat planurile normale a-l delătura prin introducerea lui alături cu celelalte obiecte de învățământ.

(Va urma.)

Varietăți.

* (Aniversare). M. S. Regina României, ro-numita „Carmen Sylva,” ș'a serbat în 17/29 Decembrie a. c. a 44 aniversare a născerii Sale.

* Ministrul președinte dl Tisza, după cum se anunță din Pesta, va călători la Viena, unde va petrece vr'o trei zile, după cum s'a obicinuit și până acum pe la anul nou.

mătușa celei tinere totodată. Bătrâna venise de acasă, din suburbii, până aci, spre a primi donurile de Crăciun, ce i le procurase nepoată-sa: câți-va punți de zahar și cafea și un spencil de lână moale sură, care-l chiar pipăia bătrâna cu multă bucurie. Colacul de pe masă scădea vedând cu ochii, căci mătușa mânca din el, de gândeai că de trei zile n'a mai mâncat, și ce nu mai putu mânca, lăsă să il pacheteze cusătoreasa într'o hârtie, se și-l ducă acasă.

„Copilă” dișe bătrâna, gătindu-se de cale „tu ai lucra foarte înțelepțesce, dacă ați te ai culca de timpuriu, căci în noaptea asta sfântă se întâmplă lucruri deosebite, și tu esti numai singură. Nu cum va ți e frică?”

Fata clătina din cap ridând. „Ce fel de lucruri deosebite, mătușă?”

„Ai trecut vre-o dată în noaptea de Crăciun pre lângă vre o biserică? întrebă spălătoreasa.

„Nu?” O când ai scii! Nu voi se te spariu. O fată fecioară poate afla în noaptea asta după cine s'a mărita; dar aceasta este o istorie periculoasă.

Copila era atentă. Apoi întrebă: „Și ce trebuie să fac?”

(Va urma.)

* Ministrul de culte și instrucțiune publică, luând în considerare dese plângeri ale învățătorilor cu privire la plățile neregulate a lefelor, a adresat o notă oficiilor comitatense, ca să îngrijască de plățile regulate a lefelor învățătoresci.

* Invitare la concertul ce se va aranja de tinerii diletanți din Dobrua la 7 Ianuarie st. n. 1888 în sala hotelului „La husariu” cu programul următoriu:

1. „Cavatina” din opera „Kunok” de Weber, executat de quartetul instrumental.

2. „La paloma” și „Medele ruck” de Weiss, duet pentru flaută și violină.

3. „Ziua a apus” de A. Pfeil, executat de quartetul vocal.

4. „Adagio” de Beethoven, executat de quartetul instrumental.

5. „Fantasie” „Espagnola” în timp de vals de E. M. solo pentru violină.

6. „Andante” de Beethoven, executat de quartetul instrumental.

7. „Nor de vijelie” de cavada, solo de bariton.

8. „Doi ochi” de Gr. Ventura, duet pentru flaută și violină.

9. „Bucurii nevinovate” de Spohn, executat de quartetul vocal.

10. „Hora Sinaiei” de Gr. Ventura, executat de quartetul instrumental.

Inceputul la 7^{1/2} oare seara. Entrée a persoană locul I. 60 cr., locul II. 40 cr., parter 20 cr. pentru copii prețurile jumătate. Venitul curat este destinat pentru biblioteca școlară.

Kallay F. Jos. Morariu, A. Lesnican, N. Herbaiu

* (Apel). Comitetul pentru ridicarea statuei „Alecsandru Ioan I. Cuza” din Focșani prin președintele sau Lazar Nicolescu Voetianu face un apel către românii bineșimțitori pentru de a contribui cu mijloace banale la ridicarea statuei lui „Alecsandru Ioan I. Cuza. În acest apel respectivul comitet prin președintele sau espune faptele mari ale fostului Domn român Cuza, bunăoară: secularizarea moșilor mănăstirești, autocefalia bisericii, unirea țărilor la 1862, improprietățile clăcășilor etc. Toate aceste fapte trebuie să indemn pe tot românul, ca să contribuie, cu cât poate la ridicarea unei statue mărețe binemeritatului Domn român. Statua se va ridica în Focșani, leaganul uni-rei țărilor române.

* (Monument lui Radetzky.) Sub președintele Alteței Sale arhiducelui Albrecht comitetul executiv pentru ridicarea unei statue fostului mareșal Radetzky a ținut ședință, la care s'a luat în dezbateri forma și mărimea statuei precum și locul, unde are să fie așezat, în Viena. Fondul destinat pentru ridicarea acestei statue se urcă la suma de 223,304 fl. cu precente cu tot. După cum se vorbește statua aceasta va fi foarte imponentă.

* (Comisiunea esaminătoare pentru farmaciști.) Ministrul ung. de culte și instrucțiune publică a denumit pentru durata de trei ani, adică din 1 Ianuarie 1888 până la finea anului 1890, de membrii în comisiunea esaminătoare pentru asistenții de farmacii din partea universității din Cluș pe profesorii: Dr. Rudolf Fabiny și Dr. Árpád Bokai; ca reprezentanți ai societății farm. rurale ungare pe farmaciștii: Dr. George Hintz și Ioan Wolf; agenda prezidențială s'a încredințat Dr.-lui R. Fabiny. Elevii farmaciști, cari s'au făcut anii de prăcșă și vor să depună examen, au a-și înainta cererile Dr.-lui R. Fabiny.

* Din Reșinari ni se scrie: Un băiat de trei ani, durmind în pat, a fost încunguiat de flacări, aprinzându se paele și rufele din pat, care se afla în nemijlocita apropiere a caminului. Afându se băiatul singur în chilie, a fost părilit cu totul, murind în cele mai cumplite dureri. La sosirea mamei sale în chilie, a fost luat și tăvălit în zăpadă — dar inzadar.

Strigătele desperate ale mamei, a alarmat vecinii, cari au mai avut timp, să arunce rufele arzând afară — scăpând casa de incendiu. Desperțiunea în familie e mare. După înfățișare se pare că mama nenorocitului băiat a și nebunit.

Întemplantarea s'a petrecut Duminecă, la oarele 9 pe când se aflau oamenii în biserică, și întemplantându-se casul numit în o casă din apropierea bisericii, se poate închipui surprinderea și tumultul oamenilor.

* În urma contractului de delimitare, care a intrat în valoare între monarhia noastră și România, la granițele din spre Bucovina a cedat România Austriei 12, iar Austria României 1101 de hectare; la granița română-ungară a cedat România Ungariei 817; iar Ungaria României 8529 de hectare. România a pierdut așadar prin noul contract 829 de hectare, a câștigat însă 9630 de hectare.

* (Părerea unui diplomat cu privire la tronul principelui bulgar.) Întrebat fiind un diplomat din Viena despre mersul lucrurilor în

Petersburg și Sofia, a răspuns următoarele: Prințul Ferdinand este foarte iubit de bulgari, încât nu cred ca el în fața diferințelor dintre Austria și Rusia, să se hotărească de a abdice. Întemplantându-se se abdică situația, ăce respectivul diplomat, de loc nu se va schimba, ci din contră se va agrava. O abdicere a principelui bulgar necalculată, fără consultarea puterilor interesate, dă nascere la dificultăți foarte grave. Căci devenind tronul bulgar vacant se poate întemplantă mai întâiu o miscare în favoarea principelui Ferdinand, care e iubit de bulgari, al doilea o revoluțiune, care va corespunde intențiunii Rusiei de a face linisce în Bulgaria. Amestecarea Rusiei va avea de urmare intervenirea Austriei și a Sârbiei, căci nu trebuie se uităm, că Austria are principiul, că Bulgaria a fost declarată independentă. Rusia din contră susține, că dacă acest principat e independent, apoi trebuie se domnească acolo anarchia și violența. Și una și alta au drept, ăce acel diplomat.

* (Timpul.) Câteva zile a nins din grosul, acum domnesce un ger mare. Luni dimineața termometrul Reaumur arăta 24 grade sub zero. În multe părți comunicațiunea a fost întreruptă sau de tot anevoioasă din cauza troanelor de zăpadă.

* (Teatrele ungueresci.) Comisiunea financiară a votat pe seama „teatrului național” din Budapesta o subvențiune de 91,000 fl.; iar pentru operă 210,000 fl. Aceste sume însă se crede, că nu ajung și intendantul s'a dat demisiunea. Guvernul a aflat cu cale a da opera în chirie.

* (Bibliografic.) „George Lazar” revistă pentru educațiune și instrucțiune; apare în Bêrlad an. I. Nr 9 e de următorul cuprins: „Școala privită prin prisma socială” (urmare și fine.) „O pagină din istoria învățământului.” — „Școala repetitoare de Duminecă și sârbători la românii din Austro-Ungaria.” — „Cântul în învățământul educativ.” — „Cântece poporane de pe valea Someșului.” — „Buletin pedagogic” — „Bibliografie.”

„Meseriașul rom.”, foaie pentru învățatură și petrecere, întocmită pentru meseriași și toți iubitorii de meserii. Nr. 24 are următorul sumariu: „Cătră cetitori.” — „Câteva noțiuni despre industrie și însemnătatea ei.” — „Foița meseriașului român.” — „Felurite pentru meseriași.” — „Multe și mărunte.” — „Diverse.” — „Glume.” — „Têrgurile dela 16—31 Decembre.”

— „Gazeta Săteanului” va mai apăre sau nu, de la 5 Februarie, 1888? Acestei întrebări răspundem, că depinde dela cetitorii „Gazetei săteanului.”

Acești cetitori sunt chiar rugați a decide, dacă trebuie să urmăim înainte, sau să încetăm această publicațiune, începută de 4 ani și continuată cu atâta regularitate.... ori-cari au fost împregiurările și nenorocirile...

Toți, cari au urmat această Gazetă știu, dacă am îmbunătățit sau nu — treptat — această revistă pentru toți, lesne dar și pot închipui cât de duros e pentru noi a ne despărți de această publicațiune.

E însă, peste puterile noastre materiale d'a mai duce înainte, cu actualul număr de abonați, cari și plătesc abonamentul, cheltuelile, ce reclamă o asemenea publicațiune ilustrată de cunoscințe trebuincioase fie-cărui; deoarece aceste cheltueli covârșesc cu mai multe mii de lei suma abonamentelor incasate până-acum în fie-care an.

Pentru ca „Gazeta Săteanului” să și peardă independența sa, să fie subvenționată de vr'un partid politic, sau să o scoatem mai puțin îmbunătățită, sau cu un abonament mărit, care se nu-o mai putea la îndemâna tuturor claselor noastre, nu vom putea nici odată face și mai bine preferăm d'a înceta d'a o scoate, de cât să înjosim ceea-ce noi socotim ca o operă începută și continuată cu demnitate.

Să dispară mai-curând decât se deca dă, dacă nu e cu puțință în această țară să se poată susține prin ea însăși o asemenea publicațiune!

Și dacă se va găsi cine va, care să regrete „Gazeta Săteanului”, să știe, că ea n'a încetat din pricina lenei sau nemerniciei noastre, ci numai din cauza lipsei oamenilor de inimă și de caracter din această țară, nedestoinici d'a incuraja o foaie cinstită, care are o altă menire de cât politica de căpătuea'ă.

Poftească fie-cine la redacție și să se încredințeze cu proprii ochi, dacă noi ne-am sacrificat sau nu afacerile, timpul, odihna, sănătatea și banii.

Am dus-o cu cele mai mari sacrificii și privațiuni, timp de 4 ani și vațe-se de ne-am dat îndărăt de la linia noastră de purtare și dacă am întârziat cu o di cel puțin d'a o scoate.... ori cari ar fi fost împregiurările.

Suntem hotărâți a face, cu drag, ori-ce sacrificii a intereselor, odihnei și timpului nostru; nu putem însă a cheltui atâtea bani.

D'aceea vom înceta, cu convingerea că — în halul, în care a ajuns, ați, caracterile — nu mai e

nimic cu puțință d'a face în această țară de bun, trebuincios obștei și nepărtinitor.

La 20 Ianuarie, 1888, va eși ultimul număr de adio al „Gazetei Săteanului”, și la 5 Ianuarie 1888 penultimul.

Direcțiunea „Gazetei Săteanului”.

Mulțămită publică.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna,” aduce și pe calea aceasta, cele mai călduroase mulțămiri tuturor aceloră, cari cu ocaziunea ședinții sale publice, ținută la 29 Novem-bre st. v. au binevoit a contribui prin oferte marimonioase la înmulțirea averei ei.

Seara la cassă au contribuit următorii domni:

Ilustritatea Sa Nicolau Popea, arhimandrit și vicariu archiepiscopesc, 5 fl.; Dr. Ilarion Pușcariu, arhim. 3 fl.; Dem. Comșa, prof. sem. 2 fl. și cinci opuri în preț de 10 fl.; Dr. P. Cioran 2 fl.; Petrașcu, căpitan 1 fl.; Dna Henzel 2 fl.; Dr. Balint 1 fl.; I. Petric, ppresbiter 2 fl.; A. Cassan, vice-colonel 2 fl.; Dr. Pop, medic 2 fl.; N. Hențu 2 fl.; P. Cosma, dir. la „Albina” 2 fl.; Dr. Crișan, prof. sem. 2 fl.; d-șoara Elena Petrașcu 1 fl.; d-șoara Hareți Sotir 1 fl.; Dr. R. Roșca, red. la „Telegraful Român” 1 fl.; I. Slavici, dir. la „Tribuna” 4 fl.; I. Popescu, prof. sem. 2 fl.; N. Cristea, ases. cons. 2 fl.; Nic. Frateșcu, protosincol 2 fl.; P. Dunca 3 fl.; M. Voilean, ases. cons. 1 fl.; I. de Preda 3 fl.; P. Roșca, jude regesc 2 fl.; I. Hannia, dir sem. 2 fl.; Z. Boiu, ases. cons. 1 fl.; Iacob Bologa, cons. aulic. 2 fl.; Dr. D. P. Barcian, prof. sem. 2 fl.; I. Keil 5 fl.; Gligor Mateiu 2 fl.; D-na Alecsandrina Mateiu 1 fl.; S. Barcian 1 fl.; I. Popa adv. 2 fl.; Dna Moga 3 fl.; Servian P. Barcian 1 fl. 50 cr.; G. Dima, prof. sem. 1 fl.; I. Nemeș, adv. 2 fl.; Cornel Tobiaș, 1 fl.; Dr. A. Brote, dir. la „Transilvania” 2 fl.; E. Brote 2 fl.; D. Cunțan 2 fl.; S. Popescu, ppresbiter 3 fl.; G. Bobeș, paroch 2 fl.; P. Simțion, paroch 1 fl.; S. Medean 1 fl.; Măcsim, jude în pens. 1 fl.; P. Ciora 1 fl.; Lupean 1 fl.; Isaia Popa, paroch în Ocna 1 fl.; Dna Popa Radu 40 cr.; D. Crețu 1 fl.; I. Popovici, dir. la școala reuniunii femeilor române 1 fl.; I. Ghibu, prof. sem. 1 fl.; dna Bordea 20 cr.; d-șoara Stologean 2 fl.; Romul Mircea, inv. în Seliște 1 fl.; P. Pipos 1 fl.; D. Lăpădat, inv. în Seliște 1 fl.; Toma Doican 1 fl.; V. Groza 50 cr.; Adrian Furca 1 fl.; A. P. 1 fl.; d-șoara Măcelariu din Mercurea 50 cr.

Prin postă au încurs oferte dela următorii domni:

Galacteon Șagău, ppresbiter 3 fl.; N. Todoran, ppresbiter 2 fl.; I. de Lemeny 2 fl.; T. Bârsan, paroch în Dêrste 1 fl.; George Șandor, proprietar în Cuișd 2 fl.; M. Gomboș, primar în Vidra-superioară 1 fl.; Iosif Gomboș inv. în Vidra-superioară 1 fl.; V. Opiș 1 fl.; Florian Rusan, cleric absolut 1 fl.; I. Frâncu, inv. în Alba-Iulia 1 fl.

Din venitul total de 122 fl. 10 cr., subtragându-se speșele de 43 fl. 45 cr. rezultă un venit curat de 78 fl. 65 cr., și cinci opuri.

Tot cu această ocaziune, ne ținem de datorință a aduce mare mulțămită dlui prof. sem. G. Dima, care ca în toți anii, așa și acum a binevoit a instrua și dirigia corul societății, care a executat piesele din programa ședinții publice.

Sibiu, în 19 Decembre, 1887.

Pentru comitetul arangiator.

Ioan Teculescu,
președinte.

Demetriu Goia,
secretar.

Loc deschis. *)

Verd, în 12 Decembre, 1887.

Stimate dle redactor! La corespondința mea din Nrii 114 și 115 ai „Telegrafului român” a apărut de nou un lung răspuns al părintelui pricina din Chirper, prin carele și arată negenat colții veninoși contra mea, însă nu mi este teamă de venitul lui, căci sunt pancerat contra dânsului cu cămașa adevărului, așa dară te rog Dle redactor a da loc și acestui răspuns în coloanele diariului „Telegraful român” spre lămurirea adevărului și înformarea esacta a onoratului public cetitoriu.

Eu ce am scris până-acum în public am dovedit și sunt gata a dovedi ori când mi se va cere, dta însă dle corespondent n'ai dovedit nimica, fără prin frase goale susții un neadevăr, după cum ți-am mai spus, demn numai de dta și consortii Dtale. Eu am dovedit, că protopresbiterul nostru nu corespunde chemării sale, deși dta te încerci să-l împănezi și cu mai multe flori, pecăt cere rațiunea omenească. Ca să trec însă în special la corespondința dtale, ăce, că ai tot dreptul, că n'am răspuns imediat la atacurile dtale deși o putem face aceasta, n'am răspuns, că nu sunt atât de sanguinic și răentacios ca dta, n'am răspuns, căci nu m'a alterat de loc ficțiunile dtale precum ai presupus dta, și pe cum vîd, că te a mai scos din fire răspunsul meu, ceea-ce dovedesci prin terminii dtale potri-viți numai pentru preotul din Chirper și nu altul.

Referitoriu la aserțiunile dtale dle G. că la-și apărarea altor persoane pe sama lor, ți ăce, că

*) Pentru cele publicate sub rubrica aceasta redacțiunea nu e responsabilă.

Hirdetmény.

A bürkösi tagosítási ügyben az előmunkálatok megkezdésére u. m. képvislet rendezése, mérnök választás és a költség előirányzat elkészítése végett a határnapot 1888 január 23-án d. e. 9 órára tűzöm ki, Bürkösi a községi iroda helyiségbe, amelyhez összes érdekelteket hirdetményileg azon figyelmeztetéssel hívom meg, miszerint egyik vagy másik meg nem jelenése a tárgyalás folyamat megakadályozni nem fogná.

Erzsébetváros, 1887 deczember 23-án. A kir. törvényszék kiküldött bírāja.

Kelemen,

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék által ezennel közzé tették, miszerint nagyekemezői birtokosok Ludwig Iohann és társainak kérése folytán Nagy-Ekemező község határa általános tagosításának megengedhetősége feletti tárgyalásra a határnap 1888-évi február 6-ikára, d. u. 2 órára tüzetik ki Nagy Ekemező községébe, a községi iroda helyiségbe, a mely tárgyaláshoz összes érdekeltek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy a meg nem jelent felek ugy tekintetnek, mint a kik a kért tagosításba beleegyeznek.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1887-évi deczember 12-én tartott ütéséből. Nagy Lajos, elnök. Zahariás Ede, jegyző.

Imprumuturi favorabile de bani se pot efectui în raport dela 50 fl. până la 1,000 fl. pentru persoane independente, cari posed locuință anuală ordinară și au venite anuale ordinare precum: industriași, neguțători, oficanți, oficeri, privați, posesori etc., ca credit personal pe lângă o solvire lunară sau trei lunară cu 6% interese. Pe lângă intabulațiunea imobililor cu 5% și cu 6% cu sau fără amortisațiune. Deslușiri mai detaiate a se adresa: G. A. Steiner, BUDAPESTA, Ungarstrasse, 38. La deslușirile cerute în epistole sunt a se pune 3 marci pentru retour. [1763] 1

ți-o venit cam târziu mintea în ogașie, căci aceasta trebuia din capul locului să o faci și atunci te asigur, că bietul nostru protopop scapă netras împins prin foile noastre publice. Ce am scris până acum în public susțin și acuma dela a până la ω. Curios om mai esci părinte corespondent, cum te scii lauda, că te ai interesat prea mult de înaintarea învățământului, însă părinte! dta uiti, că prin depunerea dascalului dtale, și punerea dtale în acest post, încă n'ai dovedit, că ai fi și putut face ceva mai mult ca dascalul dtale cu ucinașele sale, cine scie fire ai fi fost capace a preda și ucinașele? ai vênat însă, te ai interesat prea mult nu de înaintarea învățământului, ci de punga dtale, și o dicit eu, căci dacă stă cea ce dicit, dta în loc de a te încerca pe calea apucată, ca să l delătorezi din postul seu avut vre-o 20 de ani, i-ai fi dat mâna de ajutor în scoala dtale nu împrescându-l cu cuvinte de „bou, măgariu“, etc. cari cuvinte au servit și servesc spre lauda dtale. Me mir, că nu negi și aceasta, că dta ai stărunit pe lângă fostul administrator protopopesc, că învățătorul dtale să fie delăturat din postul seu în favoarea dtale, cea-ce fostul administrator sedus de neadevărurile dtale, era pe aci să o și facă, dacă sêrmanul de învățătoriu nu-și afla între hârțile sale documentele sale, decretul seu învățătoresc pe basa căruia apărându-și postul cu dreptate a fost întărit de nou la postul seu învățătoresc din partea Preavenerabilului Consistor, de aci se vede limpede, că fostul administrator în sensul legii a lucrat, ca învățătoriu dtale sau să-și dovedească calificațiunea sa prin decretul de denumire sau să depună esamenul de calificațiune; învățătoriu dtale a dovedit calificațiunea sa prin decretul seu, în urma căreia Consistoriu l'a întărit în postul seu, și dta te-ai mândiat foc pe administratorul dtale și mândios vei rămâne până la moarte și, cea-ce și sta în dreptul dtale. Dacă administratorul de atuncia, care după aserțiunile dtale și era contrar, nu l'a depus pe învățătoriu dtale, de ce nu-l depune acum protopopul actual, intimul dtale!

a fost preste așteptare bune, încât a pus în uimire pe străini, poate te vei încercasă dicit, că din alte comune, nu din comuna dtale, eu însă și dovedesc, că dta n'ai fost la nice un esamen, fără la cel din scoala dtale și din Săsaș, unde a fost învățătoriu fiul dascalului dtale, așadară lauda dtale de atuncia sau a fost o minciună, sau dreptă fiind, s'a referit la dascalul dtale cu ucinașele sale. Cumcă eu ca defensor matrimonial am luat sub diferite pretesta până la 100 fl. pentru un proces divorțial, nu este drept, am luat până la 85 fl. dintre cari am solvit tacse în suma de vre-o 70 fl. sciu și unde tai dta, căci cel ce ți'a dat informațiunea, a dat sfaturi oneste? și clienților mei de atuncia a me acusa la Preavenerabilul Consistor; eu pentru acestea sume am și lucrat însă clienții dtale ia sume indoit mai mari și nu lucră nimica, bunăoara dela Ana Barb legiuina soție a lui Nicolae Breazu din Bârgăhiș, carea este părăsită de bărbatul ei, dela care a luat 15 fl. tacsă de edict și remunerațiunea sa, căreia în urma deselor ursorii verbalmente făcute la acest șef propagatoriu de moralitate, ia dicit franc, mergi acasă și trăește liniștită cu soțul teu ilegal concubinul teu Nicolae Dujleac, căci plata răscumpărării sufletului teu din purgatoriu ai solvit-o și din parte-mi vei avea pace vecinică, eată așa onorat public cetitor; se risipesc concubi-nații prin protopresbiterul nostru. Dta dle corespondent mi iai în nume de rău și me numesci omul geșeftului, căci scriu privaților asuprași grovamine pe la Preavenerabilul Consistor, nu scii însă, ca acest epitet se cuvinne domnilor voastre în prima linie dtale, căci dta scrii pe plată șefului dtale, ear în linia a 2 a șefului dtale, căci densus a scris contra mea acțiuni la Preavenerabilul Consistor lui Iosif Clonț din Șulumberg pentru car de fân și parrale grase și altora tot asemenea, seducend pe fostii mei clienți, și eu vedindu-le toate, dta ai cutezanța a me infera pe mine de omul geșeftului, ear nu pe geșeftariul adevărat; eu am scris plângeri ale celor asuprași de dvoastră, și și aceasta după ce am vădut, că dvoastră ați început, ear dvoastră a-ți scris și a-ți îndemnat la pări pe oameni pacinici, eu am scris neadevăruri, ear dvoastră ficțiuni și neadevăruri.

(Va urma)

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobere 1887.

Table with multiple columns showing train routes and schedules. Columns include: Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, Budapesta-Arad-Teiuș, Teiuș-Arad-Budapesta, Copșa mică-Sibiiu, Sibiiu-Copșa mică, Cucerdea-Oșorheiu-Reghinul-săs., Reghinul-săs.-Oșorheiu-Cucerdea, Simeria (Piski)-Petroșeni, Arad-Timișoara, Timișoara-Arad, Petroșeni-Simeria (Piski), Uniedoara-Simeria (Piski), Ghiriș-Turda, Turda-Ghiriș. Rows list various stations and train types (Tren de persoane, Tren de persoane, Tren de persoane).

Nota: Numerele cele grase înseamnă oarele de noapte.